

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Jatkuvan oppimisen uudistus ja sen kehittämistarpeet

Opetusneuvos Jukka Lehtinen
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osasto

Koulutuspoliittinen selonteko

- Selontekoluonnos sisältää 2040-luvulle ulottuvan koulutuksen ja tutkimuksen tavoitetilan ja toimenpiteet
- Selonteossa linjataan toimenpiteet lainsäädännön, muun ohjauksen ja rakenteiden kehittämiseksi niin, että oppijoille voidaan tarjota entistä parempia, turvallisempia ja tasa-arvoisempia oppimisen kokemuksia ja sujuvampia opintopolkuja asuinkunnasta, perhe- ja kulttuuritaustasta tai sukupuolesta riippumatta.
- Merkittävin koulutusjärjestelmään vaikuttava tekijä on Suomen väestökehitys.
- Selonteossa esitetään, että ikäluokkien pienenemisestä johtuvat määrärahojen säästöt kohdennettaisiin jatkossa varhaiskasvatukseen ja esi- ja perusopetuksen laadun ja tasa-arvon vahvistamiseen.
- Selonteko annettiin eduskunnalle 8.4.2021. Eduskuntakäsittely meneillään
- Selonteolle valmistellaan toimeenpanosuunnitelma 2021 (valmistelu käynnissä)

Tilannekuva ja muutostekijät

Väestönmuutos mullistaa koulutusjärjestelmän

- Tulevina vuosikymmeninä väestönmuutokset ovat merkittäviä valtakunnallisesti ja alueellisesti. Ennusteen mukaan Suomen väestö supistuu vuodesta 2031 alkaen, etenkin nuorten ikäluokkien koot pienenevät, mutta eritahtisesti.
- Väestönmuutos edellyttää niin ohjauksen, rakenteiden kuin toimintatapojenkin muutosta.

Koulutuksellista tasa-arvoa – tasa-arvoa koulutuksella

- Eriarvoisuudella on epäsuotuisia yhteiskunnallisia vaikutuksia ja tasa-arvoisuus on toistuvasti osoittautunut hyväksi yhteiskunnan suurelle enemmistölle.
- Koulutuksen eriarvoistuminen tuottaa eriarvoisuutta kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla.
- Tausta määrittää tällä hetkelläkin lapsen ja nuoren koulutuspolkua

Teknologian ja digitalisaation mahdollisuudet koulutuksessa ja tutkimuksessa

- Digitaalisuus ja uusien teknologioiden kehitys vaikuttavat monin tavoin kaikkien arkeen, yhteiskunnan toimintaan, työelämään ja tutkimukseen
- Teknologinen kehitys muuttaa osaamistarpeita ja vaikuttaa siihen, millaista sivistystä ja millaisia taitoja koulutusjärjestelmän tulisi tuottaa
- Uudet teknologiat luovat mahdollisuuksia oppimisen tukemiseen, mutta eivät automaattisesti ratkaise kaikkia ongelmia.

Tilannekuva ja muutostekijät

Muuttuva työelämä, uudistuva koulutus

- Muutokset työn sisällöissä ja kokonaan uusien ammattien syntyminen haastavat ajattelumme oppimisesta ja koulutuksesta.
- Ammatti- ja yleissivistys lähenevät toisiaan
- Koulutustasolla on voimakas yhteys työmarkkinoilla menestymiseen.

Kasvatus ja koulutus vahvistavat aktiivista kansalaisuutta ja demokratiaa

- Osallistumisen eriarvoistuminen, demokratian epäily ja tunne päätösten etäännyttämisestä ihmisten arjesta ovat merkittäviä yhteiskunnallisia ongelmia.
- Suomalaisnuorilla on erinomaiset tiedolliset ja asenteelliset valmiudet yhteiskunnalliseen osallistumiseen, mutta kiinnostus ja/tai tarve aktiiviseen osallistumiseen puuttuu valtaosalta nuorista.

Kansainvälisyys ja globaali vastuu

- Globaalit ilmiöt ja ongelmat – ilmastonmuutos, ympäristön tila, väestökehitys sekä teknologian ja työn murros – alleviivaavat maiden keskinäisriippuvuutta
- Korkealaatuisen koulutuksen ja tutkimuksen maana Suomella on kykyä tuottaa ratkaisuja yhteiskunnallisiin ja maailmanlaajuisiin ongelmiin

Ympäristön tila ja ilmastonmuutos

- Kansainväliset kestävän kehityksen tavoitteet antavat roolin ja vastuuta kaikille yhteiskunnan toimijoille.
- Elinkeinoelämälle uudet ilmastoratkaisut ovat mahdollisuus, koulutuksen ja tutkimuksen rooli on merkittävä: tarvitaan mm. osaamista ja voimavaroja TKI-toimintaan
- Varhaiskasvatuksella ja koulutuksella on suuri merkitys kestävään elämäntapaan kasvamisessa.

JATKUVAN OPPIMISEN UUDISTUS

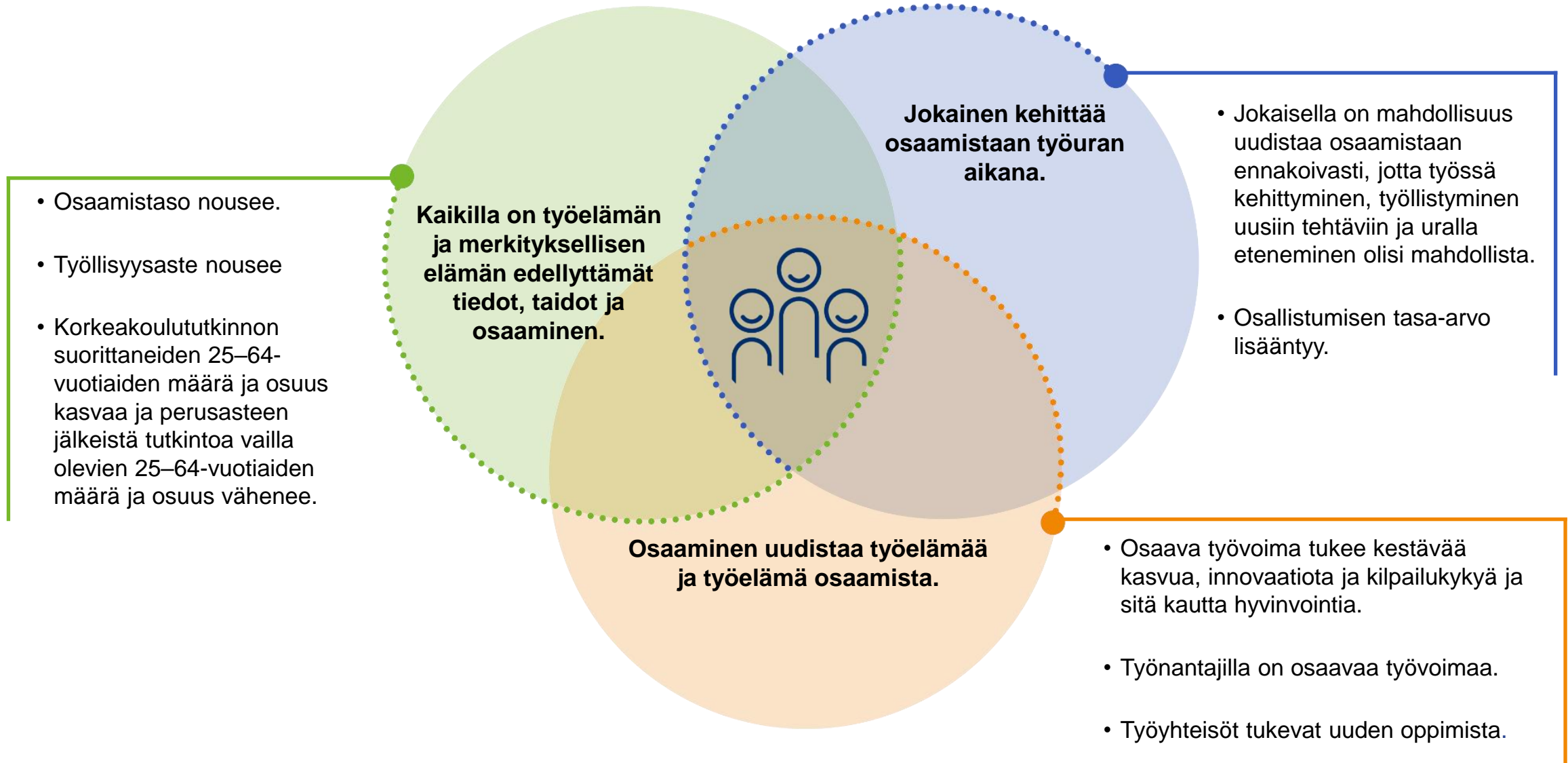
- Jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjaukset valmistuneet vuoden 2020 lopulla
  - Linjauksilla edistetään työkäisten mahdollisuuksia kehittää osaamistaan ja varmistetaan osaavan työvoiman saatavuus. Koulutus- ja työllisyyspalveluja kehitetään kokonaisuutena.
  - Uudistusten toteuttamisesta valmistellaan toimeenpanosuunnitelma
  - Rahoitustarpeista sovitaan JTS:n valmistelun ja talousarvioiden yhteydessä
  - Palveluiden tueksi jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmään tarvitaan koordinaatiota ja rakenne, jolla voidaan edistää osaamisen ja tarjonnan kohtaantoa, ennakoida osaamistarpeita, uudistaa ja hankkia osaamispalveluita sekä tukea alueiden yhteistyörakenteita.

Jatkuvan oppimisen haasteet tiivistetysti

- Kaikilla ei ole työelämän muutosten edellyttämää osaamista
- Ennakointitiedon hyödyntäminen on heikkoa ja ennakoinnissa on puutteita
- Koulutustarjonnassa on aukkoja; lyhyemmät, työelämärelevantit koulutusvaihtoehdot puuttuvat, mikä johtaa mm. maksuttoman tutkintokoulutuksen käyttämiseen täydennyskoulutuksena
- Osaamispanostukset eivät kohdennu tarpeiden mukaisesti – pelkkä koulutustarjonnan lisääminen ei ole ratkaisu
- Ohjauspalvelut ovat hajanaisia - elinikäinen ohjaus ei toteudu

Visio ja tavoitteet

Osaaminen turvaa tulevaisuuden

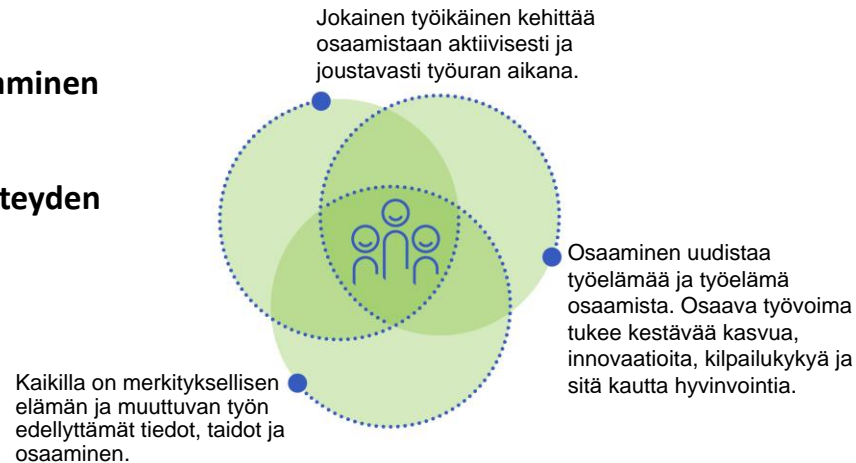

Toimenpidekokonaisuudet

A. Jatkuva oppiminen osana työelämää

1. Oppivan työyhteisön kehittäminen
2. Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen
3. Työelämän ja osaamisjärjestelmän yhteyden tiivistäminen

C. Jatkuvan oppimisen saavutettavuuden varmistaminen

1. Ohjauksen kokonaisvaltainen kehittäminen
  2. Hakeva toiminta ja viestintä
3. Etuusjärjestelmän kehittäminen tukemaan jatkuvaa oppimista

B. Jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmän luominen

1. Uusi jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmä
2. Uudistuva tarjonta
3. Ennakoinnin systemaattinen ja kokonaisvaltainen kehittäminen ja parempi hyödyntäminen
4. Oppijan ja työnhakijan palveluprosessien kehittäminen
5. Digitaalisuuden mahdollisuuksiin tarttuminen

Jatkuvan oppimisen palvelukeskus

- Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen perustamisen tavoitteena on palvelujärjestelmän uudistaminen siten, että työikäisen väestön osaamisen kehittäminen on aikaisempaa tiiviimmin kytköksissä työelämän tarpeisiin sekä alueiden elinkeinojen ja elinvoiman kehittämiseen.
- Luodaan jatkuvan oppimisen palveluekosysteemi, joka tukee kansalaisten, yritysten ja muiden työnantajien sekä alueiden edellytyksiä vastata työelämän muutokseen ja soveltaa innovaatioita palveluissa ja tuotannossa.
- Keskus on työ- ja elinkeinohallinnon, opetushallinnon ja työelämän järjestöjen yhteinen instrumentti vastata työn ja työelämän muutoksen aiheuttamiin osaamishaasteisiin. Palvelukeskus tarjoaa toimenpidekokonaisuuksia, joilla kansalaisille, yrityksille ja muille työnantajille sekä alueille luodaan edellytyksiä sopeutua muutokseen.
- Keskus lisää koko koulutusjärjestelmän kykyä toimia nopeasti muuttuvassa maailmassa ”jatkuvan oppimisen alustana”. Keinona jatkuvan oppimisen digitaalisessa palvelukokonaisuudessa koostuvaan reaaliaikaisempaan tietopohjaan perustuva ennakointi, jonka pohjalta rahoitetaan ja hankitaan palveluita.
- Tavoitteena, että keskus aloittaa toimintansa jo syksyllä 2021.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus

- HE 76/2021 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annettiin 6.5.2021
- Lait tulivat voimaan 1.9.2021
- Palvelukeskuksen tehtävänä on lain mukaan
  - toimialaansa liittyvä tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden kehittäminen ja koordinointi
  - osaamis- ja työvoimatarpeen ennakoititiedon analysointi
  - koulutuksen ja muiden osaamispalveluiden valtionavustusten myöntäminen ja hankinta erityisesti työssä oleville ja työvoiman ulkopuolella oleville
  - alueellisten ja muiden yhteistyöverkostojen tuki ja vaikuttavuuden edistäminen
- Palvelukeskus osallistuu myös jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden kehittämiseen, joka yhdistäisi koulutustarjonnan, ohjauspalvelut ja tietoa työmarkkinoista.
- Palvelukeskus täydentää hankinnoilla ja avustuksilla työikäisille suunnatun koulutustarjonnan aukkopaiikkoja, jotta työelämän muutokseen olisi mahdollisuus varautua ja sopeutua.

Palvelukeskus edistämään osatyökykyisten ja vammaisten jatkuvaa oppimista 1/2

- Palvelukeskuksen rahoittama uusi tarjonta lisääisi kohdennetun koulutuksen saatavuutta työikäiselle väestölle. Palvelukeskus rahoittaisi koulutuksia, jotka täydentävät perustarjontaa. Koulutuksia voitaisiin kohdentaa esimerkiksi rakennemuutosaloille tai –alueille tai sellaiselle väestöryhmälle, joka tarvitsee osaamisen kasvattamista.
- Palvelukeskuksen tehtävänä olisi rahoittaa pääsääntöisesti lyhytkestoista koulutusta, joka voitaisiin räätälöidä kohderyhmän tarpeiden mukaan. Tällöin voitaisiin ottaa huomioon esimerkiksi työ- ja toimintakyky, oppimisvaikeudet tai erilaiset elämäntilanteet
- Koulutusten lisäksi palvelukeskus rahoittaisi hakevaa toimintaa ja koulutuksen suorittamista edesauttavia tukitoimia. Hakevalla toiminnalla ja motivaatiota tukevalla toiminnalla pyritään lisäämään aliedustettuja ryhmien osallistumista esimerkiksi kohtaamalla kohderyhmiä siellä missä he arjessa liikkuvat ja tarjoamalla matalan kynnyksen mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen.

Palvelukeskus edistämään osatyökykyisten ja vammaisten jatkuvaa oppimista 2/2

- Palvelukeskuksen tehtävänä olisi myös eri sektoreilla tapahtuvan tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden kehittäminen ja koordinointi työikäiselle väestölle. Palvelukeskus kehittäisi sellaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita, joita ei riittävästi ole saatavilla tai joiden vaikuttavuus edellyttää kehittämistä. Tällaisia olisivat muun muassa hakevan toiminnan ja motivoinnin mallien kehittäminen.
- Myös palvelukeskuksen tehtävät osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakointitiedon analysoinnista ja alueellisten palveluekosysteemien ja yliaalueellisen yhteistyön tuesta edesauttaisivat jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelujen yhteensovittamista alueilla ja vaikuttavuutta.

JATKUVA OPPIMINEN tarkoittaa koko elämänkaaren aikaista, eri elämänalueille ulottuvaa oppimista.

TYÖSSÄ OPPIMINEN

- kokeneemman työntekijän tai mentorin opastuksella, koulutuksessa,
- itsenäisesti,
- verkkomateriaalien avulla jne.

Nykyisin osaamisen kehittäminen aikuisiällä on palapeliä, mitä sen ei pitäisi olla.

JATKUVAN OPPIMISEN UUDISTUS

KOULUTUSSISÄLLÖT

- työpaikalla tarjottavat opinnot,
- koulutusjärjestelmän tarjoamat koulutukset sekä
- muut kurssit/koulutukset.

OPPILAITOS

HARRASTUS

KURSSI

TYÖ

Jatkuva oppiminen kattaa koulutusjärjestelmän mukaisen oppimisen ja siitä täysin riippumatta tapahtuvan oppimisen.

OPISKELUN AIKAINEN TOIMEENTULO

- palkka
- aikuiskoulutustuki
- työttömyysetuus
- opintotuki

Jatkuvan oppimisen uudistus

Osaaminen turvaa tulevaisuuden

<https://minedu.fi/jatkuva-oppiminen>

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET